

Notes sobre el patrimoni urbà i la seva conservació

La febre constructora i l'afany especulatiu que es viu a Girona, d'una banda, i el sovintejat dimissionisme i la negligència interessada de les institucions públiques cap a les decisions de les grans empreses, de l'altra, fan que la conservació del patrimoni no deixi d'estar present en el debat ciutadà. S'ha d'advertir que aquesta és una qüestió fàcilment manipulable i es pot caure en la demagogia, tant per part dels defensors ultraconservacionistes, ja que hi ha obres que no justifiquen una actitud inamovible de salvaguarda; com dels partidaris dels enderrocs sense contemplacions. Però en la valoració d'aquestes situacions mai no s'hauria de deixar de prioritzar la problemàtica humana, la situació de grups, els quals massa vegades han estat tractats com a simples noses davant l'imparable «progrés» urbà.

Aquest debat sobre el patrimoni també s'imbrica amb les potents estratègies operants en l'actual societat tardocapitalista, les quals conceben la cultura com a recurs, per dir-ho en mots de l'estudiós George Yúdice, en què s'acostuma a donar una resignificació del passat a fi de propiciar la seva conversió en mercaderia i espec-tacle. La investigadora social Mónica Lacarrieu ha subratllat que en aquestes dinàmiques no s'estableix una política planificada des de la cultura pel patrimoni, sinó que es constitueix en un instrument de l'administració que tendeix a museïtzar ciutats consolidades en imatges que es produeixen, circulen i es consumeixen a la manera de targetes postals.

A la ciutat de Girona, fa la im-

pressió que es conrea la ficció d'un restauracionisme més aviat carrincló i pessebrístic en el barri vell, amb construccions de nova planta que imiten antigues edificacions o que incorporen ridículs afegits arcaics com un exercici força cínic per compensar la desfeta. O com una petita contribució vergonyant a la invenció d'escenografies medievals al servei de la turització. O com una burda operació per fer pujar el preu de l'immoble mitjançant la presència folkloritzadora d'unes quantes «belles pedres velles» a fi d'atorgar un halo de distinció als propietaris futurs.

Per un altre costat, es permet una tendència al tot s'hi val en la resta de la ciutat, de les destraleres operacions de *tabula rasa* a les exempcions de la normativa vigent en nom de singularitats mediocres o d'intercanvis capriciosos amb les grans constructors, de l'urbanisme antiecològic i petit burgès de les casetes adossades a la desfiguració de projectes arquitectònics d'interès per raons mercantils.

Crec que a l'hora d'emprendre una política de protecció del patrimoni urbà podria ser útil atendre dos criteris bàsics en què recolzar-se. En primer lloc, caldria vetllar per aquelles obres que per la seva incontestable importància històrica mereixen ser conservades, no com unes relíquies del passat incontaminades i isolades de la realitat viva d'avui, sinó propiciant, sempre que sigui possible i convenient, el seu valor d'ús. Les antigues realitzacions de Rafael Masó o la casa Pla de Josep Claret, derruïdes amb el consentiment irresponsable dels ajuntaments del moment, haurien d'haver estat incloses en aquest apartat, ja que la modernitat també forma part de la història. En aquest cas es dona una

base objectiva que permet fer l'avaluació, malgrat la xarlataneria populista dels qui apel·len a la «manca de bellesa» d'una obra històricament rellevant per justificar la demolició i la maniobra especulativa posterior.

En segon lloc, s'hauria de parlar d'esment en les obres que, sense disposar del reconeixement objectiu del grup anterior, s'han incorporat a l'imaginari ciutadà i passen a adquirir un valor simbòlic. Aquest podria ser el cas del derruït mosaic de la Xargay, d'un interès bàsicament sentimental, però també de moltes realitzacions explícitament no artístiques que porten associades records rellevants per a la ciutat i la seva gent. En aquestes ocasions és important no quedar-se en la mera rememoració emotiva, sinó que seria convenient partir d'ella per propiciar el coneixement històric. Sembla que les institucions públiques han tendit més a fixar elements de memòria, quan s'han molestat a fer-ho, que no pas a promoure la comprensió de la realitat que els justifica i dona sentit.

Ara, tant en un cas com en l'altre cal saber escoltar i valorar les veus i els suggeriments eixits de la mateixa societat, i és necessari que hi hagi voluntat política –i això s'ha trobat a faltar– per prendre decisions adequades i dur a terme iniciatives eficients. I, en fi, tampoc no s'han de confondre els motius exposats amb vindicacions que solament busquen el culte a la personalitat de suposades genialitats casolanes o amb actituds que tenen a veure amb fetitxismes de l'estil: «En aquest llòbrec taller que hem mantingut incòlume va crear les seves meravelloses obres l'artista tal», més que no pas amb la coherència cultural i el rigor intel·lectual.